

ETAPY REALIZACJI ZAJĘĆ METODĄ PROJEKTU

Na temat organizacji projektu gimnazjalnego przeczytamy zarówno w ustawie o systemie oświaty¹ jak i w nowym **Rozporządzeniu Ministra Edukacji Narodowej z dnia 10 czerwca 2015 r.**² w sprawie szczegółowych warunków i sposobu oceniania, klasyfikowania i promowania uczniów i słuchaczy w szkołach publicznych.

Art. 44p. 1. Uczniowie gimnazjum biorą udział w realizacji projektu edukacyjnego, który jest zespołowym, planowym działaniem uczniów, mającym na celu rozwiązanie konkretnego problemu, z zastosowaniem różnorodnych metod.

2. Dyrektor gimnazjum może zwolnić ucznia z realizacji projektu edukacyjnego w przypadkach uniemożliwiających udział ucznia w realizacji tego projektu.

Ustawa z dnia 20 lutego 2015 r. o zmianie ustawy o systemie oświaty oraz niektórych innych ustaw (Dz. U. z 2015, poz. 357).

§ 8. 1. Projekt edukacyjny jest realizowany przez zespół uczniów pod opieką nauczyciela i obejmuje:

- 1) wybór tematu projektu edukacyjnego;*
- 2) określenie celów projektu edukacyjnego i zaplanowanie etapów jego realizacji;*
- 3) wykonanie zaplanowanych działań;*
- 4) publiczną prezentację przez uczniów rezultatów projektu edukacyjnego;*
- 5) podsumowanie pracy uczniów nad projektem edukacyjnym.*

Rozporządzenie Ministra Edukacji Narodowej z dnia 10 czerwca 2015 r. w sprawie szczegółowych warunków i sposobu oceniania, klasyfikowania i promowania uczniów i słuchaczy w szkołach publicznych (Dz. U. z 2015, poz. 843).

Projekt krok po kroku

Zgodnie z zmienionym **Rozporządzeniem Ministra Edukacji Narodowej z dnia 10 czerwca 2015 r.** projekt edukacyjny obejmuje następujące etapy:

1. **PRZYGOTOWANIE** - wybór tematu projektu oraz określenie problemu,
2. **PLANOWANIE** - określenie celów projektu i zaplanowanie poszczególnych jego etapów,
3. **DZIAŁANIE** - realizacja zaplanowanych działań,
4. **PREZENTACJA** - publiczne przedstawienie rezultatów projektu i ocena realizacji założonych celów i wykonanych działań
5. **PODSUMOWANIE** pracy uczniów nad projektem i **OCENA**.

¹ Ustawa z dnia 20 lutego 2015 r. o zmianie ustawy o systemie oświaty oraz niektórych innych ustaw (Dz. U. z 2015, poz. 357).

² Rozporządzenie Ministra Edukacji Narodowej z dnia 10 czerwca 2015 r. w sprawie szczegółowych warunków i sposobu oceniania, klasyfikowania i promowania uczniów i słuchaczy w szkołach publicznych (Dz. U. z 2015, poz. 843).

Kurs internetowy „Młodzi Przedsiębiorczy - jak prowadzić projekty uczniowskie”

Należy podkreślić, że w nowych przepisach – w stosunku do Rozporządzenie Ministra Edukacji Narodowej z dnia 20 sierpnia 2010 r.³ - **dodano piąty etap, zwracając szczególną rolę na podsumowanie pracy projektowej.**

Krok 1. PRZYGOTOWANIE, czyli wybór tematu projektu edukacyjnego

§ 8. 2. Zakres projektu edukacyjnego może dotyczyć wybranych treści nauczania określonych w podstawie programowej kształcenia ogólnego dla gimnazjów lub wykraczać poza te treści.

Rozporządzenie Ministra Edukacji Narodowej z dnia 10 czerwca 2015 r. w sprawie szczegółowych warunków i sposobu oceniania, klasyfikowania i promowania uczniów i słuchaczy w szkołach publicznych (Dz. U. z 2015, poz. 843).

W pierwszym kroku uczniowie wraz z nauczycielem zastanawiają się nad tematem projektu i formułują konkretne propozycje. Takie działania należy rozpocząć od wprowadzenia w temat projektu, którego najczęściej dokonuje nauczyciel. Wprowadzenia można dokonać stosując ćwiczenia z zakresu przedsiębiorczości np. zarządzania finansami, budowania budżetu ucznia, czy też budżetu wycieczki. Można również odwołać się do już zrealizowanych projektów.

Decydując o temacie można wykorzystać różne możliwości:

- nauczyciel opracowuje sam listę tematów, przedstawia ją uczniom, a oni wybiorą temat, nad którym chcieliby pracować;
- w klasie odbywa się dyskusja lub formułowanie różnych możliwych tematów projektów i uczniowie wybierają z utworzonej listy temat dla siebie;
- nauczyciel sam określa jeden temat projektu, który będzie realizowany przez wszystkich uczniów.

Pamiętajmy jednak, że głównym celem gimnazjalnego projektu edukacyjnego jest rozwiązanie konkretnego problemu sformułowanego przez uczniów. Ponadto aby projekt był odpowiednio zrealizowany przez uczniów, konieczne jest już na wstępie jasne określenie celu oraz metod pracy. Dlatego warto zastanowić się, co jest głównym celem naszych działań i czy praca uczniów będzie związana z udziałem w:

- **projekcie badawczo-poznawczym** polegającym na zebraniu i usystematyzowaniu informacji poprzez krytyczną analizę literatury i przeprowadzenie badań - projekt zorientowany na działalność poznawczą,
- **projekcie technicznym** pozwalającym uczniom przyswoić wiedzę techniczną - projekt skierowany na nabycie umiejętności praktycznych,
- **projekcie - przedsięwzięciu**, który polega na podjęciu jakiejś akcji/działania na terenie szkoły lub w najbliższym środowisku.

Możliwa jest taka sytuacja, że temat od razu zostanie sformułowany w postaci problemu do rozwiązania przez uczniów. Wtedy temat i problem będą brzmiały tak samo.

³ Rozporządzenie Ministra Edukacji Narodowej z dnia 20 sierpnia 2010 r. zmieniające rozporządzenie w sprawie warunków i sposobu oceniania, klasyfikowania i promowania uczniów i słuchaczy oraz przeprowadzania sprawdzianów i egzaminów w szkołach publicznych (Dz. U. Nr 156, poz. 1046).

Kurs internetowy „Młodzi Przedsiębiorczy - jak prowadzić projekty uczniowskie”

Krok 2. PLANOWANIE, czyli określenie celów działania i zaplanowanie poszczególnych działań

§ 8. 3. Dyrektor gimnazjum, po zasięgnięciu opinii rady pedagogicznej, ustala:

- 1) zadania nauczyciela, o którym mowa w ust. 1;
- 2) czas realizacji projektu edukacyjnego;
- 3) termin oraz sposób prezentacji przez uczniów rezultatów projektu edukacyjnego;
- 4) sposób podsumowania pracy uczniów nad projektem edukacyjnym;
- 5) inne elementy istotne dla prawidłowej realizacji projektu edukacyjnego.

Rozporządzenie Ministra Edukacji Narodowej z dnia 10 czerwca 2015 r. w sprawie szczegółowych warunków i sposobu oceniania, klasyfikowania i promowania uczniów i słuchaczy w szkołach publicznych (Dz. U. z 2015, poz. 843).

Przed przystąpieniem do pracy w ramach projektu zespół uczniów realizujących projekt powinien odpowiedzieć na następujące pytania:

- Dlaczego będziemy się zajmować właśnie takim projektem?
- Co dobrego przyniesie jego realizacja? Kto skorzysta na jego zrealizowaniu?
- W jaki sposób będziemy pracować? Jak się zorganizujemy do pracy?
- W jakim czasie będzie realizowany i kiedy możemy się spodziewać rezultatów?
- Kto może nam pomóc? Jakie są ewentualne koszty realizacji?

Następnie uczniowie - z pomocą nauczyciela – określają cele, które wyznaczą kierunki i sposoby działania poszczególnych zespołów. Odpowiadają na pytania: czego chcemy się dowiedzieć? (cele poznawcze) oraz co chcemy osiągnąć? (cele praktyczne).

Pracując w programie „Młodzi Przedsiębiorczy” i realizując projekty edukacyjne w drugim kroku nauczyciel powinien zapoznać uczniów z celami „Młodych Przedsiębiorczych”, odwołać się do już posiadanych doświadczeń, a kiedy szkoła po raz pierwszy realizuje tego typu projekt zaprezentować działania zespołów z poprzednich edycji. Dlatego strona www programu będzie ciekawą lekturą zarówno dla uczniów, jak i dla nauczycieli.

Pamiętajmy, że nauczyciel po sformułowaniu celów edukacyjnych przedstawia je uczniom, dlatego powinien określić je w języku zrozumiałym dla uczniów. Takie ujęcie celów pozwala młodym ludziom zaangażować się w projekt, śledzić własne postępy, oceniać i doceniać je, a także korygować ewentualne niedociągnięcia. Warto zatem odnieść się do nich, formułując kryteria dobrego wykonania zadania w postaci tabel dobrze wykonanego zadania (**rubrics**).

Cele praktyczne wyznaczają kierunki działań uczniów, czy też poszczególnych zespołów projektowych. Formułują je uczniowie i **przedstawiają je w kategoriach rezultatów**, które chcą osiągnąć. Na pewno ważne jest to dla powodzenia projektu to, aby uczniowie, opracowując cele odkryli: *po co realizują projekt? po co wykonują poszczególne działania?* i dzięki temu wiedzieli: *co chcą osiągnąć?* i *jak mają to zrobić?*

W formułowaniu praktycznych celów działań należy zostawić uczniom dużo swobody i pozwolić im na własne, nawet niedoskonałe sformułowania, ale przede wszystkim nauczyciel opiekun dba o to, aby sformułowane przez uczniów cele były dostatecznie konkretne. Każdy zespół może opisać cele swej pracy w sposób specyficzny, nawet wtedy gdy wybrane problemy będą się powtarzać.

Określając cele warto pamiętać o tym, że powinny one dotyczyć:

Kurs internetowy „Młodzi Przedsiębiorczy - jak prowadzić projekty uczniowskie”

Centrum Edukacji Obywatelskiej

- **Zdobycia wiedzy**
Uczniowie w wyniku realizacji projektu zdobędą wiedzę lub informacje na określony temat np. będą umieli wskazać dochody i wydatki w budżetach domowych.
- **Zdobycia umiejętności**
Uczniowie w wyniku realizacji projektu zdobędą nowe umiejętności np. będą umieli zaplanować budżet wycieczki szkolnej lub budżet domowy.
- **Zmiany postaw**
Uczniowie w wyniku realizacji projektu zmienią nastawienie wobec oszczędzania i będą kupować mniej słodczy.

Należy pamiętać, że:

- Uczniowie planują swoje działania zgodnie ze celami swojego projektu.
- Podczas planowania uczniowie powinni określić osoby odpowiedzialne za ich wykonanie, a także formę i termin prezentacji końcowej.
- Dla każdego działania/zadania warto określić czas i zasoby potrzebne do jego realizacji.

Kiedy przygotowujemy konkretny plan działania w projekcie, warto zastosować zamieszczoną poniżej tabelę wpisując działania od pierwszego do ostatniego.

Co? Opis konkretnych działań	Kto? Wskazanie odpowiedzialnych osób	Kiedy? Terminy realizacji	Gdzie? Miejsce spotkania	Jaki będzie rezultat? Konkretne rezultaty działania	Zasoby niezbędne do realizacji projektu, w tym sojusznicy	
					Kto jest naszym sojusznikiem? Co posiadamy?	Kogo musimy zaprosić do współpracy? Co musimy pozyskać?

Planowanie jest ważny etapem pracy metodą projektu, dlatego warto zaangażować w nie uczniów i ich uczynić odpowiedzialnymi za sposób i formę planu zespołu. Samodzielne wyznaczenie zadań przez członków zespołu może przynieść lepsze rezultaty niż ich narzucenie np. przez nauczyciela, ponieważ w pierwszym przypadku utożsamiamy się zarówno z celem naszej pracy, jak i wyznaczeniem kolejnych zadań.

Krok 3.
DZIAŁANIE, realizacja zaplanowanych działań

Uczniowie samodzielnie wykonują kolejne zadania określone w harmonogramie, pracując w małych podgrupach zadaniowych, parach lub indywidualnie. Na bieżąco prowadzą dokumentację swojego projektu. Dokumentację stanowią mogą: karta projektu, karty działań i zadań, zdjęcia, filmy, rysunki, omówienia lektur czy spotkań z ekspertami, przedmioty i materiały związane z tematem projektu, notatki z konsultacji z nauczycielami, refleksje z bieżącej oceny realizacji projektu, wnioski z podsumowania. Spotykają się też w całym zespole projektowym, by na bieżąco śledzić postępy swoich prac i rozwiązywać pojawiające się trudności.

Uczniowie utrzymują stały kontakt z nauczycielem - w formie zespołowych konsultacji (gdy to możliwe – np. przez Internet). W ich trakcie nauczyciel udziela uczniom wsparcia i informacji pomagających wykonywać projekt; motywuje do działania. Sprawdza, jak udało im się zrealizować zaplanowane zadania i pomaga radzić sobie z napotkanymi trudnościami. Zachęca do samooceny, proponując, by zastanowili się: *co i jak zrobili do tej pory? co stanowiło dla nich trudność i jak ją pokonywali? czego się nauczyli?*

Krok 4.

PREZENTACJA I OCENA, czyli publiczne przedstawienie rezultatów projektu i ocena realizacji założonych celów i wykonanych działań

Publiczna prezentacja daje uczniom szansę pokazania innym, co zrobili, czego się nauczyli i co potrafią. Część prezentacji może polegać zatem na przedstawieniu doświadczeń, zgromadzonej wiedzy czy umiejętności.

Częścią prezentacji może być publikacja „w sieci”, gdzie zamieszczone zostaną efekty pracy uczniów (np. w formie prezentacji multimedialnych, tekstów, galerii zdjęć, stron internetowych projektu). Popularne są też drukowane, a niekiedy nawet wykonane ręcznie (np. plakaty, makiety) formy prezentacji rezultatów pracy uczniów, pokazane w formie wystawy, uczniowskiej konferencji czy szkolnych targów lub festiwalu projektów. Nawet jeśli „produkty” projektu można obejrzeć w Internecie, warto zorganizować publiczne wydarzenie dla szerszej grupy odbiorców, innych uczniów szkoły, rodziców, przedstawicieli lokalnej społeczności.

Rozporządzenie Ministra Edukacji Narodowej z 10 czerwca 2015 roku nakłada obowiązek publicznej prezentacji działań projektowych.

Krok 5.

PODSUMOWANIE I OCENA, czyli porównanie realizacji założonych celów i wykonanych działań

Ważnym elementem pracy uczniów jest **podsumowanie rezultatów projektu oraz procesu edukacyjnego**, jaki miał miejsce podczas jego realizacji. Jest to zadanie dla nauczyciela, ale przede wszystkim dla uczniów – po prezentacji powinni dokonać samooceny własnego udziału, udzielić informacji zwrotnej pozostałym członkom zespołu, przeanalizować sukcesy i trudności oraz wyciągnąć wnioski na przyszłość.

§ 8. 7. Udział ucznia w realizacji projektu edukacyjnego uwzględnia się w kryteriach oceniania zachowania ucznia w gimnazjum zawartych w ocenianiu wewnątrzszkolnym.

Rozporządzenie Ministra Edukacji Narodowej z dnia 10 czerwca 2015 r. w sprawie szczegółowych warunków i sposobu oceniania, klasyfikowania i promowania uczniów i słuchaczy w szkołach publicznych (Dz. U. z 2015, poz. 843).

Niezwykle istotną rolę w pracy metodą projektu odgrywa podsumowanie i system oceny. Oceniając całokształt pracy uczniów należy zwrócić uwagę na następujące elementy:

- ujęcie tematu/problemu,
- wykorzystanie dostępnych źródeł informacji, w tym ich różnorodność,
- sposób realizacji projektu tj. pomysłowość/kreatywność, zawartość merytoryczna, poprawność językowa,
- samodzielność, wkład pracy,
- rzetelność i terminowość,
- sposób prezentacji, tj. struktura, komunikatywność, wizualizacja/forma.

Kurs internetowy „Młodzi Przedsiębiorcy - jak prowadzić projekty uczniowskie”

§ 13. 1. Śródroczna i roczna ocena klasyfikacyjna zachowania uwzględnia następujące podstawowe obszary:

- 1) wywiązywanie się z obowiązków ucznia;
- 2) postępowanie zgodne z dobrem społeczności szkolnej;
- 3) dbałość o honor i tradycje szkoły;
- 4) dbałość o piękno mowy ojczystej;
- 5) dbałość o bezpieczeństwo i zdrowie własne oraz innych osób;
- 6) godne, kulturalne zachowanie się w szkole i poza nią;
- 7) okazywanie szacunku innym osobom.

Rozporządzenie Ministra Edukacji Narodowej z dnia 10 czerwca 2015 r. w sprawie szczegółowych warunków i sposobu oceniania, klasyfikowania i promowania uczniów i słuchaczy w szkołach publicznych (Dz. U. z 2015, poz. 843).

Uwzględnienie udziału ucznia w projekcie edukacyjnym w kryteriach oceny jego zachowania, wymaga od dyrektora szkoły i nauczycieli zwrócenia szczególnej uwagi na podstawowe obszary zachowania określone w rozporządzeniu z 10 czerwca 2015 r., a w przypadku nauczyciela opiekuna zespołu realizującego projekt takiej organizacji podsumowania, aby z jednej strony pamiętać o roli oceny z zachowania, a po drugie pozwolić uczniom na samoocenę i ocenę koleżeńską.